

Møte onsdag den 4. april kl. 10

President: Gunnar Breimo

Dagsorden (nr. 72)

1. Spørretime
- muntlig spørretime
2. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om årsmelding fra styret for Pensjonsordningen for stortingsrepresentanter for budsjettåret 2000 (Innst. S. nr. 188 (2000-2001), jf. Dokument nr. 9 (2000-2001))
3. Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Jan Simonsen, Torbjørn Andersen og Jørn L. Stang om å gjøre det straffbart å rømme fra fengsel eller ikke komme tilbake til en fengselsinstitusjon etter permisjon (Innst. S. nr. 184 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:45 (1999-2000))
4. Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Carl I. Hagen om å be Regjeringen utrede og fremme forslag om lovhjemmel for å kunne reise tiltale og avsi straff overfor samtlige personer i en «gjeng», samt lovhjemmel rettet mot voldelig forfølgelse (Innst. S. nr. 186 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:47 (2000-2001))
5. Referat

Presidenten: Representanten Einar *Steensnæs*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter har tatt sete:

For Vest-Agder fylke: Dagrun *Eriksen*

For Buskerud fylke: Gerd *Johnsen*

For Hedmark fylke: Sondre *Nordjordet* og Helge *Bjørnsen*

For Møre og Romsdal fylke: Elisabeth *Røbekk Nørve*

For Nordland fylke: Arvid *Falch*

For Rogaland fylke: Unn *Aarrestad*

Det foreligger fire permisjonssøknader:

- fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Lodve *Solholm* fra og med 4. april og inntil videre
- fra Kristelig Folkepartis stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Valgerd *Svarstad Haugland* fra og med 4. april og inntil videre
- fra Kristelig Folkepartis stortingsgruppe om permisjon for representanten Lars *Rise* i tiden fra og med 4. april til og med 6. april for etter invitasjon å delta i en studiereise til India
- fra representanten Hilde *Frafjord Johnson* om permisjon i dagene 5. og 6. april for å delta i møte i regi av Verdensbanken i Paris

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Akershus fylke: Einar *Holstad*

For Møre og Romsdal fylke: Gerd *Fladset*

For Oslo: Ann Kathrine S. *Tornås*

For Rogaland fylke: Olaf *Gjedrem*

3. Ann Kathrine S. *Tornås* innvelges i Lagtinget for den tid hun møter for representanten Lars *Rise*.

Presidenten: Einar *Holstad*, Gerd *Fladset* og Ann Kathrine S. *Tornås* er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Stortingets møter i inneværende uke – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresidenter.

Hill-Marta Solberg (A): Jeg foreslår Kjell *Engebretsen* og Aud *Blattmann*.

Presidenten: Kjell *Engebretsen* og Aud *Blattmann* er foreslått som settepresidenter. – Andre forslag foreligger ikke, og Kjell *Engebretsen* og Aud *Blattmann* anses enstemmig valgt som settepresidenter for inneværende ukens møter.

Statsråd Hanne *Harlem* overbrakte 6 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Harald T. *Nesvik* vil framsette et privat forslag.

Harald T. Nesvik (Frp): På vegne av representanten John I. *Alvheim* og meg selv vil jeg fremme forslag om å utvide granskningskommisjonen for å vurdere forholdene ved dykkingen i Nordsjøen i pionertiden med et nytt medlem som skal inneha dykkerfaglig kompetanse, samt gi Nordsjødykkeralliansen en observatørstatus i kommisjonen.

Presidenten: Representanten Siv *Jensen* vil framsette to private forslag.

Siv Jensen (Frp): Jeg tillater meg å foreslå økonomisk kompensasjon til tidligere private aksjonærer som ble slettet i forbindelse med bankkrisen.

Og på vegne av Øystein *Hedstrøm* og meg selv tillater jeg meg å fremme forslag om å unnta bedrifter som blir momspliktige 1. juli 2001, fra investeringsavgift.

Presidenten: Representanten Carl I. *Hagen* vil framsette et privat forslag.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg tillater meg å fremme forslag om å innføre en regelmessig og pliktig helseundersøkelse av jenter fra de kulturmiljøer som praktiserer kjønnslemlestelse av jenter, og innføre straffeansvar for foreldrene til de jentene som blir utsatt for kjønnslemlestelse.

Presidenten: Representanten Kenneth *Svendsen* vil framsette et privat forslag.

Kenneth Svendsen (Frp): Jeg har den glede på vegne av Øyvind Korsberg og meg selv å fremme forslag om å frita kjørskoler for merverdiavgift.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

– *muntlig spørretime*

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Anne Kristin Sydnes
- statsråd Siri Bjerke
- statsråd Hanne Harlem

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Øyvind Korsberg.

Øyvind Korsberg (Frp): Mitt spørsmål går til miljøvernministeren.

USA har sagt nei til Kyoto-avtalen. Det er Fremskrittspartiet svært glad for, fordi Kyoto-avtalen er tuftet på et syltynt vitenskapelig grunnlag. Klimapanelet tar heller ikke hensyn til forskere som har andre teorier om hvorfor man har klimaendringer. Det er også flere forskere som stiller seg tvilende til klimapanelets spådommer. Det er en avtale som årlig vil koste staten og industrien milliardbeløp i de få land som akter å gjennomføre avtalen.

Den profilerte direktøren for CICERO, Senter for klimaforskning, Knut Alfsen, mener at Kyoto-avtalen må kastes på skraphaugen. Vil statsråden følge Alfsens syn?

Statsråd Siri Bjerke: Det vitenskapelige grunnlaget for det internasjonale klimaarbeidet blir stadig tydeligere. Derfor er jeg glad for at det kun er Fremskrittspartiet i denne sal som så sterkt betviler det grunnlaget som det internasjonale samarbeidet er tuftet på.

Nå opplever vi tilbakeslag i samarbeidet ved at USA har reist tvil om det er riktig å fortsette arbeidet med Kyotoprotokollen. Kostnadene ved det internasjonale klimaarbeidet vil vinnes tilbake i tifold dersom vi får gode internasjonale virkemidler på plass. Kyotoprotokollen er derfor den rammen som det vil være riktig å gå videre med for å få til et internasjonalt klimasamarbeid. Vi er derfor fra norsk side innstilt på å bruke det vi har av krefter for å få USA og andre land tilbake til arbeidet med å få til internasjonale forpliktende avtaler, slik at alle landene kan starte arbeidet med å gjennomføre de forpliktelsene de har tatt på seg i Kyotoprotokollen.

Øyvind Korsberg (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Det er riktig at det bare er Fremskrittspartiet i denne salen som er imot Kyoto-avtalen. Men det er jo med en viss glede jeg registrerer at det er andre utenfor denne sal som deler vårt syn.

Prosessindustriens Landsforening mener at Norge og Europa nå ikke bare kan kjøre videre, i og med at det har oppstått en ny situasjon med hensyn til konkurransevridning. Og det er jo ganske merkelig at Norge og kanskje noen andre land i Europa skal ta på seg forpliktelsene med å løse såkalte klimaproblem. Slik situasjonen er nå, virker den ganske fastlåst med hensyn til USAs beslutning, og det synes jeg er rimelig bra.

Statsråden har jo varslet at det skal komme en stortingsmelding om virkemiddel i klimapolitikken. Vil statsråden fremme den meldingen? Og vil statsråden ta industrien med på råd i og med at det har oppstått en ny situasjon?

Statsråd Siri Bjerke: Jeg vil arbeide videre med den meldingen, og Regjeringen vil fremme den. Og jeg vil selvfølgelig holde nær kontakt med viktige miljøer i Norge, bl.a. industrien, under utarbeidelsen av den meldingen.

Det er riktig at det nå kan synes som om det er en fastlåst situasjon. Ikke desto mindre har det vært mye aktivitet blant de landene som deltar i den internasjonale klimaprosessen de siste dagene. Det er også fra amerikansk hold uttrykt vilje til å gå videre i diskusjoner. Senest i går kveld hadde jeg et telefonmøte med representanter for den amerikanske administrasjonen. Også fra amerikansk side bekreftes det interesse for å gå videre i samtaler, basert på Kyotoprotokollen og Klimakonvensjonen.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Jan Tore Sanner.

Jan Tore Sanner (H): At Fremskrittspartiet i Norge er rede til å spille hasard med miljøet, overrasker knapt noen. At den amerikanske president er villig til å gjøre det samme, har vakt berettiget harme.

Jeg er glad for at miljøvernministeren nå har rast fra seg, er over i en mer konstruktiv fase og nå også har tatt kontakt med den amerikanske administrasjon for å forsøke å få forhandlingene tilbake på sporet. Vi vet også at man innenfor Den europeiske union jobber aktivt for å få amerikanerne tilbake og komme frem til konkrete tiltak.

Mitt spørsmål er om man fra norsk side nå har vurdert å innlede et nærmere samarbeid med EU i Kyoto-forhandlingene. Det er jo en kjent sak at Norge og EU har hatt litt ulike posisjoner tidligere i forhandlingene, men spørsmålet er om det ikke nå har oppstått en ny situasjon som tilsier at Norge igjen bør vurdere å innlede et nærmere samarbeid med EU for å få kontroll over klimagassutslippene.

Statsråd Siri Bjerke: I likhet med en hel verden reagerte vi fra norsk side sterkt på signalene fra president Bush og amerikansk hold knyttet til klimaarbeidet. Derfor har vi arbeidet så hardt i disse ukene med å gjøre det vi kan for å få forhandlingene på plass igjen. Det har vi

gjort både direkte overfor amerikanske myndigheter, og vi har også i stor grad gjort det i kontakt med EU og EU-landene. Vi har spesielt hatt kontakt med EU-kommisjonen og de nordiske EU-landene. Utover våren vil vi ytterligere styrke kontakten med EU.

Jeg kan også nevne at jeg i går hadde samtaler med andre land i den såkalte paraplygruppen, bl.a. Canada, New Zealand og Japan, som også sterkt ønsker å holde på Kyotoprotokollen som ramme for forhandlingene – så den neste viktige muligheten vil være et møte i New York den 21. april, der både EU-landene og andre land vil være representert.

Presidenten: Øyvind Vaksdal – til oppfølgingsspørsmål.

Øyvind Vaksdal (Frp): Norge framstår i dag som verdens nest største oljeeksportør, og oljen er svært viktig for norsk økonomi. Tiltak med bakgrunn i en mulig ratifisert Kyoto-avtale går nettopp ut på å begrense forbruket av fossile brennstoff, og undergraver derfor vårt lands viktigste næring og selvfølgelig norske interesser generelt.

Signalene som er kommet fra president Bush, skrinlegger en gang for alle Kyoto-avtalen. Uten USA blir det ingen avtale. Selve forutsetningen for at avtalen skal tre i kraft med 55 land, som samlet står for 55 pst. av utslippene, er nå borte.

Jeg vil derfor spørre statsråden: Vil statsråden nå ta innover seg det som har skjedd, og avvikle de ensidige norske tiltak som rammer både næringslivet og befolkningen, som f.eks. CO₂-avgiften?

Statsråd Siri Bjerke: Jeg tror det er i norsk interesse, også med hensyn til vårt økonomiske grunnlag på sikt, å delta både i et internasjonalt arbeid for å gjøre våre næringer mer miljøvennlige og å gå foran på de områdene der vi har mulighet til det. Det er gjort mange viktige teknologiske framskritt i vår olje- og gassnæring. Jeg har stor tro på at vi også framover kan være i front når det gjelder teknologiutvikling, slik at vår olje- og gassindustri også kan delta i arbeidet med å få redusert de farlige klimagassutslippene. På lengre sikt – når vi virkelig skal gå i gang med utslippsreduksjoner langt utover dem som i dag ligger innenfor Kyotoprotokollen – vil vi være avhengig av at landene samarbeider om virkemidler, slik at vi ikke bare oppnår konkurransevridende tiltak, men reelle miljøforpliktelse.

Presidenten: Kristin Halvorsen – til oppfølgingsspørsmål.

Kristin Halvorsen (SV): Mens Fremskrittspartiet jubler ved tanken på at hele Kyotoprotokollen kan havarere, bør alle andre som er opptatt av framtida, og at vi skal overlate noe bedre til dem som kommer etter oss, være veldig bekymret.

Jeg lurer på hva slags skritt Regjeringen ser seg tjent med videre framover. For det første lurer jeg på om Norge

har overlevert en formell protest i forhold til USA. Jeg har hørt miljøvernministeren uttale seg høyt, klart og tydelig, men her er det jo også viktig å si veldig tydelig fra overfor amerikanske myndigheter, f.eks. innkalle ambassadøren på teppet og overlevere formelle protester, som gjør at man virkelig setter trøkk bak Norges oppfatninger.

Så lurer jeg på om Norge vurderer å trekke seg fra den paraplygruppen vi nå er med i, sammen med USA, og opprette en annen paraplygruppe – eventuelt samarbeide tettere med EU.

Om mitt tredje spørsmål er: Er det sånn at vi allerede nå kan gi et meget klart signal om at Norge kommer til å ratifisere den avtalen (presidenten klubber) som kommer ut i bunnen, uansett?

Presidenten: Presidenten ber om at taletiden respekteres.

Statsråd Siri Bjerke: Når det gjelder formelle protester, kan jeg vise til at jeg har sendt et svært tydelig brev til den amerikanske miljøvernministeren og gitt uttrykk for de norske synspunktene, og i tillegg har jeg tatt dette direkte opp med amerikanske myndigheter på politisk nivå. Videre vil vi følge opp dette i tiden som kommer og gjøre det vi kan for å få arbeidet på sporet igjen.

Jeg synes ikke det er hensiktsmessig for Norge å trekke seg ut av en forhandlingsgruppe i denne situasjonen, men vi har gjort det svært tydelig at vi ikke ser noe grunnlag for å samordne posisjoner reelt sett innenfor denne gruppen, men ser det som et kontaktforum. Derfor er det også opplagt at Norge i denne perioden vil holde kontakt med andre land, som EU-landene, u-landene og også de sentral- og østeuropeiske landene, og arbeide nært sammen med disse.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Hilde Frafjord Johnson (KrF): Jeg har et spørsmål til utviklingsministeren.

Den 1. april stanset Storbritannia all binding av sin bistand, og Sydnes' nære kollega, Claire Short, er ramsalt i sin kritikk av bundet bistand. Den er dyrere – 25 pst. faktisk – ineffektiv og fører til dårligere og mer giverstyrt bistand. Statsråd Sydnes har støttet britene og sagt at bundet bistand er en gammeldags praksis som i betydelig grad reduserer effektiviteten.

Samtidig har Regjeringen reversert sentrumsregjeringens avbindingspolitikk på matvareområdet. For WFP, FNs matvareprogram, er andelen, så vidt jeg vet, økt i prosent. Med mindre FN vil kjøpe norsk fiskehermetikk, får en altså mindre hjelp. Statsrådens politiske rådgiver har sagt at her dreier det seg om prinsipielle forskjeller mellom den forrige regjeringen og denne, og han sier at vi ikke skal ligge for langt foran andre land i slike spørsmål. Problemet er at vi ligger langt etter andre land og de land vi kan sammenlikne oss med. Her hører vi faktisk til bakstreverne, og nesten ingen binder nå sin bistand til WFP. Bør det ikke være bedre samsvar mellom ord og handling i dagens regjering?

Statsråd Anne Kristin Sydnes: Avbinding av bistand er et viktig virkemiddel for å få mer effekt ut av bistandskronene. Det er det stort sett internasjonal enighet om. Det pågår en rekke forhandlinger og prosesser for å få internasjonal enighet om avbinding av bistand, bl.a. i regi av OECD og DAC hvor det bl.a. pågår en prosess for avbinding av bistand til de minst utviklede landene.

Det er ikke riktig at denne regjeringen har reversert arbeidet for å avbinde norsk bistand. Tvert imot arbeider vi med en avbindingsstrategi for mer systematisk å kunne avbinde vår egen bistand. Regjeringen ser helst at vareleveransene til Verdens Matvareprogram i større grad gjøres til gjenstand for internasjonal konkurranse.

Avbinding av norsk bistand, herunder av norske vareleveranser til Verdens Matvareprogram, skjer i takt med internasjonale avtaler og andre lands praksis. Jeg er kjent med at det ble tatt et par beslutninger under den forrige regjeringen hvor man da eksemplifiserte en avbindingspolitikk i forhold til beslutninger når det gjaldt akkurat Verdens Matvareprogram. Nå er det også slik at Verdens Matvareprogram har ønsket å kjøpe visse produkter fra Norge, og dette er grunnlaget for at vi nå har hatt det samarbeidet med programmet som vi har hatt.

Jeg kan meddele at det har vært en gledelig utvikling i løpet av de siste ukene når det gjelder forhandlingene i DAC om avbinding til de minst utviklede landene. Vi håper nå at vi skal komme i havn med en avtale, som man altså har forhandlet om i mange år. Egentlig startet dette avbindingsarbeidet i OECD i 1964. Vi ønsker sammen med andre å gå aktivt inn i avbindingsarbeidet. Jeg er vel kjent med min kollega Claire Shorts policy på dette området, og det er bra at Storbritannia har tatt de beslutningene de har gjort.

Hilde Frafjord Johnson (KrF): Som regel blir man mest troverdig i sitt internasjonale arbeid når man gjør det man sier man skal gjøre, og ikke venter på andre – i dette tilfellet altså når det gjelder matvarebistand. Det er kjempesvært at man lager en strategi for øvrig, og at man er kommet langt i OECD/DAC. Når det gjelder matvarebistanden, sa statsrådets politiske rådgiver i «Development today» tidligere i år at det er prinsipielle forskjeller i forhold til den foregående regjering, og at man har frosset avbindingen. Til orientering hadde altså sentrumsregjeringen avbundet fra 50 pst. til 19 pst. i forhold til WFP, og det er svært viktig. Vi ønsker ikke at det skal være slik at med mindre FN vil kjøpe norsk fiskehermetik, får en altså mindre assistanse og mindre hjelp. Dette er en uholdbar praksis, og det er statsråden prinsipielt enig i.

Da etterlyser jeg faktisk vilje til nå å følge opp dette. I statsbudsjettet står det at dette arbeidet vil fortsette også i neste periode, og så sier man i «Development today» det stikk motsatte, nemlig at det er frosset.

Jeg ber om at man lar handling følge ord, det gir større troverdighet.

Statsråd Anne Kristin Sydnes: Grunnen til at vi ønsker avbinding av bistanden, er at vi da får maksimal effekt av den bistanden vi yter. Da er vi også nødt til å ha

en profesjonell dialog med de organisasjonene som er ansvarlige for gjennomføring av bistand på de ulike områdene, og vi lytter også til råd fra de ulike fagmiljøene. Det er bl.a. slik at Verdens Matvareprogram ikke har ønsket ytterligere avbinding av norske matleveranser, men har funnet det nyttig med det nivået norske leveranser har befunnet seg på til nå. Dette har hatt sammenheng med kvaliteten på disse produktene, og hvordan man når fram i ulike hjelpesituasjoner med de riktige produktene.

For øvrig er jeg helt enig i at avbindingsarbeidet må skyte fart. Det er også veldig viktig at vi får internasjonale avtaler om dette, fordi avbinding av norsk bistand i seg selv ikke fører til de omfattende resultatene som vi ønsker på dette området.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Jan Tore Sanner (H): Mitt spørsmål går til miljøvernministeren. Sørlandskysten var i forrige uke sterkt angrepet av en giftalge, en giftalge som var en stor trussel særlig mot fiskeoppdrett. Nå er heldigvis denne giftalgen på retur, men spørsmålet er: Hva har vi lært av denne episoden, denne trusselen som oppstod i forrige uke? Det er jo slik at denne giftalgen kan komme tilbake igjen og fortsatt være en trussel mot norsk fisk og mot fiskeoppdrett.

Statsråd Siri Bjerke: Dessverre er det slik at vi også framover kan vente mulig algeoppblomstring i dette området. Det vi har lært, er at vi må være enda sterkere pådrivere i det internasjonale samarbeidet som er i gang når det gjelder å få regler for håndtering av ballastvann fra skip. Et FN-arbeid er i gang på dette området. Dessverre tar det lengre tid enn en fra norsk side hadde ønsket, men det er først og fremst internasjonale regler på dette området som virkelig kan hjelpe oss å løse problemet med spredning, som i dette tilfellet mest sannsynlig har kommet fra Japan og inn i våre farvann.

Vi har videre lært at vi må være på vakt når dette skjer. Fagdirektoratene med ansvar på området, bl.a. Sjøfartsdirektoratet, Havforskningsinstituttet og Statens forurensningstilsyn, er i gang med å få et økt kunnskapsgrunnlag. Sjøfartsdirektoratet oppfordret også sist fredag skip om ikke å ta inn ballastvann i dette området. Jeg har også bedt om at vi vurderer hvilke muligheter vi har til å gjennomføre strakstiltak i egen regi, men det er først og fremst i det internasjonale samarbeidet vi kan få bukt med dette problemet på lengre sikt.

Jan Tore Sanner (H): Jeg takker for svaret, selv om jeg anser det som svært defensivt.

Når det gjaldt munn- og klovsyken, varte det ikke lenge før Norge iverksatte strakstiltak på nasjonalt nivå med bakgrunn i føre var-prinsippet. Men når det gjelder giftalgen, viser man kun til internasjonale tiltak.

Jeg er overrasket over at statsråden ikke øyeblikkelig iverksatte et midlertidig forbud mot ballasttanking, slik Bellona foreslo, og slik Høyre også anbefalte, slik at man på en mye mer effektiv måte kunne hindre en videre

spredning av denne giftalgen lenger nordover langs kysten, noe som ville vært en enda større trussel mot fiskeoppdrett.

Ellers er jeg enig i at det må jobbes internasjonalt for å begrense tilførselen av næring til giftalgene, men også for internasjonale regler for ballasttanking. Men her kunne man forvente at miljøvernministeren hadde iverksatt nasjonale strakstiltak, slik man har gjort i munn- og klov-sykesaken.

Statsråd Siri Bjerke: Jeg er ikke imot strakstiltak. Utfordringen er å finne strakstiltak som vil kunne være effektive i en slik situasjon, og det var dette vi bad fagdirektoratene om å se på. Det var også derfor Sjøfartsdirektoratet foreslo det de gjorde når det gjaldt oppfordringen til ikke å ta inn ballastvann i dette tilfellet. Strakstiltak er viktige dersom de kan ha effekt for videre spredning, og det vil helt opplagt være en del av den vurderingen vi skal gjøre framover. Likevel er det jo en utfordring å se på hva som skjer i helt andre farvann enn våre, der disse algene har blitt brakt fra.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Morten Lund.

Morten Lund (Sp): Det er åpenbart at det kan trenge strakstiltak for å hindre at alger føres fra Sør-Norge til andre deler av kysten vår, men det trengs også føre var-holdninger. Det er totalt umulig å kunne forutse at alger fra Korea eller Japan skulle få slike virkninger som det nå har. Vi hadde et tilsvarende tilfelle når det gjaldt Svartehavet og maneter fra USA – virkningene var katastrofale. Jeg er overbevist om at vår havbruksnæring, og vi på vegne av den, nå må stille krav om å være føre var, slik at vi ikke får enda mer av denne sorten. Og en føre var-holdning må nok føre til at det etter hvert blir forbudt ikke å rense ballastvannet før det slippes ut, eller at det slippes ut kun i internasjonale farvann. Vår skipsfartsnæring vil få fordeler hvis våre båter blir tidligere utstyrt med slike renseanlegg enn andre. Vil Regjeringen støtte den forskning og utvikling som skjer, for at vi skal få anlegg om bord i båter for å rense dette vannet?

Statsråd Siri Bjerke: Kunnskapsgrunnlaget på dette området vil være et svært viktig virkemiddel for å få til de nødvendige tiltakene som må skje internasjonalt, og som eventuelt også kan skje nasjonalt i hvert enkelt land dersom de kan være effektive. Så vi vil absolutt styrke forsknings- og utviklingsarbeidet på dette området med sikte på å få en enda bedre håndtering av arbeidet framover.

Jeg vil ellers si at det er ikke noe land som på egen hånd har klart å løse disse utfordringene eller på egen hånd har et sett av virkemidler som virkelig er effektive. Så det er arbeidet på internasjonalt plan sammen med det generelle arbeidet for å hindre forurensning, som bl.a. overgjødning og utslipp til hav, som er en riktig vei å gå.

Presidenten: Bent Høie – til oppfølgingsspørsmål.

Bent Høie (H): Jeg håper at en neste gang dette oppstår med full tyngde, er mer forberedt på å sette i gang tiltak enn det en var denne gangen. Det virker nesten som om en på en måte ikke har tatt fullt innover seg den betydningen som denne næringen har for hele Kyst-Norge. Det er jo andre land som her har gått foran og innført strengere bestemmelser i eget regelverk i påvente av at internasjonalt regelverk skal komme. Blant annet har Australia gjort dette. Så jeg vil spørre ministeren om en fra norsk side har vurdert om en her har mulighet til å gå foran og innføre nasjonalt regelverk i påvente av at det kommer internasjonale avtaler.

Det er også slik at norske selskaper her har utviklet en teknologi som gjør det mulig å ha en betydelig bedre overvåking av og kontroll med dette. Jeg vil derfor også spørre ministeren om en har sett på den teknologien, og om det har vært vurdert å arbeide for å få denne spredd ut i verden.

Statsråd Siri Bjerke: Teknologi som kan være med og finne løsninger, vurderes absolutt som en del av arbeidet sammen med det å få en samordning av alle berørte fagdirektorater. Det er riktig at noen land har gått i retning av nasjonale tiltak. Blant annet har Australia gått ut med en oppfordring til skip i eget område om å ha en plan for hvordan de håndterer ballastvannet, men de har ikke innført noe forbud mot å skifte slikt ballastvann. Det viser jo hvor vanskelig det er for et enkelt land å løse problemene her; det er på det internasjonale området de viktigste tiltakene vil ligge. Men vi kan være en pådriver i dette arbeidet fra norsk side, både med det kunnskapsgrunnlaget vi har bygd opp, den teknologien vi har til rådighet, og i arbeidet med konkrete forslag om hvordan landene skal forholde seg.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Tor Nymo (Sp): Mitt spørsmål går til justisministeren.

Bunken av uløste kriminalsaker vokser som aldri før ved landets politidistrikt. 250 000 saker ble henlagt i fjor, og siden 1998 har politiet over det ganske land vært nødt til å henlegge 750 000 saker. Det er liten tvil om at denne utviklingen svekker tilliten til rettssystemet hos vanlige folk. Hva konkret vil justisministeren gjøre for å demme opp for denne utvikling?

Statsråd Hanne Harlem: Det er riktig at antall henleggelse er høyt. Men den andre siden av dette er antallet som oppklares, og situasjonen er at det ikke på 28 år har vært en høyere oppklaringsprosent i norsk politi enn i dag. Med andre ord: Antallet oppklaringer går opp; vi er på riktig vei på det området.

Samtidig går restansene ned. I løpet av fjoråret ble restansene redusert med nesten 20 pst., og saksbehandlingstiden gikk ned. Det er med andre ord all grunn til å tro at vi er i ferd med å snu politiet i riktig retning. Og jeg mener at det beste svaret er at både politiet, Justisdepartementet og for så vidt Stortinget har tatt mange riktige skritt, og er i ferd med å gjøre ting som går i riktig retning.

Men så vil jeg særlig peke på to ting som jeg synes er viktig for å redusere antallet henleggelse. Det store antallet henleggelse er selvfølgelig ikke akseptabelt, vi er nødt til å få antall henleggelse ned, og vi er nødt til å få antall oppklaringer opp. Det er det all grunn til å tro at vi kan få til også, for oppklaringsprosenten varierer veldig fra politidistrikt til politidistrikt. Og det er derfor grunn til å tro at de som er dårlige, kan bli like gode som de som er gode. Det ene går på fortsatt og bevisst å følge opp det som er gjengangerkriminalitet, ta de som er gjengangere, og varetektsfengsle raskt i gjengangertilfeller. Det andre jeg vil peke på, er at det er helt avgjørende at politidistriktene utarbeider strategier, ikke minst for vinningskriminalitet, for å møte vinningskriminaliteten på en god måte, fordi det utgjør mange av det store antallet saker. Og det har vist seg vellykket der man har gått aktivt inn i det.

Tor Nymo (Sp): Jeg er veldig opptatt av at man ikke bagatelliserer betydningen av den stadig økende hverdagskriminaliteten, for vi har nemlig også ofrene å ta hensyn til. Det publikum har spesielt vanskelig for å forstå, og som de på ingen måte er fornøyd med, er at politiet henlegger saker der gjerningsmannen er kjent.

Og mitt spørsmål er: Hva kan justisministeren gjøre for at kjente gjerningspersoner alltid skal straffeforfølges?

Statsråd Hanne Harlem: Jeg mener at det er en selvfølge at i saker med kjent gjerningsmann, skal vedkommende straffeforfølges. Det synes jeg ikke det bør være noen tvil om. En lovendring som Stortinget vedtok for halvannet år siden, gjør det også enklere. Tidligere henla man en del saker med kjent gjerningsmann, fordi det allerede var masse saker på vedkommende og saken stod for retten – da var det lure å henlegge enn å utsette hele saken. Det er nå endret ved at man nå kan dele det opp, man kan kjøre saken som den var, og deretter ta ut ny tiltale for de nye forholdene. Og det mener jeg man alltid skal gjøre.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Bjørn Hernæs.

Bjørn Hernæs (H): Daværende justisminister Aure sa i forbindelse med budsjettet i 1998 at alle lovbrudd – store eller små – med kjent gjerningsmann skulle etterforskes.

Kan nåværende justisminister bekrefte at hun har den samme målsetting – det ble vel for så vidt antydning i forrige svar – og kan hun også forsikre om at blant de 250 000 ikke etterforskede saker som Nymo henviste til, er det ikke kjent gjerningsmann?

Neste spørsmål går på hvilken ambisjon statsråden har i forhold til lovbrudd uten kjent gjerningsmann. I lys av de meget store politireformene som departementet inviterer Stortinget til å være med på, synes jeg kanskje at vi kunne ha ventet et noe mer presist svar med hensyn til ambisjonsnivå enn det relativt generelle svaret som statsråden gav i forhold til Tor Nymos hovedspørsmål. Hvil-

ket ambisjonsnivå har statsråden på vegne av politiet i forhold til kriminalitet begått av ukjent gjerningsmann?

Statsråd Hanne Harlem: Først har jeg lyst til å minne om at det er Riksadvokaten som er ansvarlig for etterforskningen av den enkelte sak, og derfor kan jeg ikke garantere at det ikke finnes saker blant de 250 000 henlagte sakene hvor det ikke er kjent gjerningsmann. Men jeg kan bekrefte at jeg har samme målsetting som daværende justisminister Aure, at saker med kjent gjerningsmann skal etterforskes og påtales på den måten som de som har ansvaret for det, mener er riktig.

Å gi en konkret målsetting for hvilken oppklaringsprosent politiet i Norge skal komme opp i, det blir: tenk på et tall. I dag er oppklaringsprosenten på 36,5. Jeg mener at vi bør komme langt høyere enn det, fordi vi vet at mange politidistrikter har en oppklaringsprosent som er langt høyere enn det. Jeg synes i alle fall at den første målsettingen vi kan sette oss, er at flertallet av politidistrikter kommer opp på samme nivå som det de beste av dagens politidistrikter er på, og de ligger på rundt 50 pst.

Presidenten: Jan Simonsen – til oppfølgingsspørsmål.

Jan Simonsen (Frp): Riksadvokaten uttalte nylig i et intervju med Dagsavisen at vi måtte regne med at en del mindre saker måtte henlegges, fordi man måtte satse ressursene på de mer alvorlige kriminalsakene. Det er jo det samme som å si at ressursmangel fører til at saker blir henlagt. Det er et politisk ansvar for regjering og storting å tilføre politiet tilstrekkelige ressurser.

Mener justisministeren at det er tilfredsstillende at saker ikke blir etterforsket ferdig og henlagt på grunn av ressursmangel?

Statsråd Hanne Harlem: Først må jeg understreke at det at en sak er henlagt, betyr ikke at den ikke er etterforsket ferdig. Det betyr snarere at den er etterforsket ferdig, og så kan man selvfølgelig diskutere om man skulle ha etterforsket flere av dem lenger. Men jeg må presisere at det at den er henlagt, betyr at politiet anser etterforskningen som ferdig, og at de f.eks. ikke har funnet noen gjerningsmann.

Jeg mener selvfølgelig at vi bør oppklare flere saker, og dermed henlegge færre saker. Isolert sett mener jeg selvfølgelig også at det hadde vært ønskelig om vi hadde hatt flere ressurser til politiet. Men representanten Simonsen vet like godt som meg at det hele tiden er spørsmål om en totalvurdering av hvordan samfunnet skal bruke pengene sine. Og jeg minner om at politiet har fått styrket sine ressurser. Det er minst 3 000–4 000 flere politifolk i dag enn det var i 1990. Så politiet har hatt en vesentlig styrking av sine budsjetter, og er sånn sett en budsjettvinner i forhold til mange andre områder i dette samfunnet. Og det mener jeg er riktig. Men det sier også noe om at det har ikke bare vært sorg og jammerdal i de siste ti årene heller.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Odd Einar Dørum (V): Mitt spørsmål går til justisministeren.

Jeg vil ta opp noen sider ved organisert kriminalitet. Som vi hørte i spørsmålsrunden i sted, er vel alle enige om at en del av politiets suksesskriterier er oppklaringsprosenten. Men i forhold til noen former for kriminalitet kan man ikke regne med å få rask uttelling. Når man skal ha tak i bakmennene – for å si det slik, de kriminelle svin som tjener penger på omsetning av narkotika og sprit og som ofte går de sleipeste veier i sin universitetseksamen i kriminalitet i å hvitvaske penger – så kreves det ofte en konsentrasjon av innsats over lengre tid, og som ikke kan oppfylles ved oppklaringsprosenten.

Så mitt spørsmål er: Føler justisministeren at man nå har et tilstrekkelig trykk, både organisatorisk og praktisk, også ved bruk av etterforskningsmetoder, for å kunne gå inn på en del av disse bakmiljøene for den organiserte kriminalitet? Jeg sikter da spesielt til narkotikakriminalitet og de som tjener penger på dette.

Statsråd Hanne Harlem: Jeg vil ikke svare ja på at det er et tilstrekkelig trykk, men det kommer an på hvordan man definerer «tilstrekkelig», for jeg er helt sikker på at det er mulig å gjøre mer enn det som gjøres i dag. Men samtidig mener jeg at det er et godt trykk på det. Både opprettelsen av Politidirektoratet og opprettelsen av Rådet for organisert kriminalitet, som nå er i gang, har bidratt til at vi kommer lenger. Hele Schengen-avtalen er også et bidrag i den retning, og ikke minst SIS, altså det informasjonssystem som er knyttet til Schengen-avtalen, er et viktig bidrag til arbeidet mot organisert kriminalitet.

Jeg mener også at de endringene vi fikk i inndragningsbestemmelsene, var viktig for dette, men jeg tror vi fortsatt har et stykke vei å gå før de nye inndragningsbestemmelsene som gjør at man lettere kan inndra vinning, faktisk blir så mye brukt i den enkelte sak som de burde. Og det er et kompetansespørsmål, et bevissthetsspørsmål og et opplærings spørsmål. Der er jeg sikker på at vi går i riktig retning, men vi har ikke nådd helt fram.

Odd Einar Dørum (V): Jeg takker for svaret, og skal nøye vurdere om ikke Venstre senere skal komme tilbake med konkrete forslag. Jeg konstaterer at statsråden og jeg i hvert fall nå er enige om at vi må ha trykk.

Jeg vil knytte tilleggsspørsmålet mitt til det faktiske forhold at vi i går hadde en samling i Nordisk Råd. I Nordisk Råd vedtok i går Nordenutvalget – og jeg sitter representant for Venstre – å anbefale for Nordisk Ministerråd å lage et nordisk beskyttelsesprogram for vitner. Jeg vil stille statsråden et spørsmål om dette, også fordi hun tidligere har sagt at det den 31. mars skulle foreligge en innstilling som skulle styrke vitnebeskyttelsen, bl.a. ved adgang til å kunne skifte personnummer når man er fulgt på en så ondsinnet måte at dette er den eneste måten som kan sikre vitners sikkerhet. Er denne innstillingen nå i rute?

Statsråd Hanne Harlem: Jeg er lei meg for at jeg ikke er sikker på om innstillingen faktisk er avgitt. Den

gruppen som skulle se på nye regler for å kunne skifte personnummer, hadde frist til 31. mars, men om innstillingen faktisk er levert, er jeg ikke sikker på. Jeg skal spørre etter det når jeg kommer tilbake.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg vil gjerne stille statsråd Sydnes et spørsmål, for det jeg har lagt merke til, og som pressen har lagt merke til, og som diverse moroprogrammer også har lagt merke til, er at statsråden har innkalt Tiedemanns Tobaksfabrik for å slå i bordet og si at barnearbeidere skal man ikke benytte seg av. Jeg lurer på om statsråden med samme intensitet følger opp det norske oljefondets plasseringer i ulike bedrifter rundt omkring i verden.

Er det slik at utviklingsministeren også har tatt kontakt med Finansdepartementet for å sørge for at alle norske investeringer i ulike selskaper følger de samme standardene for ikke å benytte seg av barnearbeid som statsråden mener Tiedemanns Tobaksfabrik skal følge?

Statsråd Anne Kristin Sydnes: På utviklingsområdet har vi i lang tid arbeidet med å få avvirket barnearbeid. Det å ivareta barns rettigheter er viktig i seg selv. Det å få barn til å gå på skole og ta utdanning er avgjørende for at landene vi samarbeider med, skal kunne utvikle seg. Barna er den aller viktigste ressursen et samfunn har. Derfor er det helt maktpåliggende at barn får anledning til å gå på skole, og at de også får anledning til å sove og hvile seg.

Barnearbeidsdebatten har pågått lenge, også i Norge, og det er litt nyanser i debatten. Det viktigste er at barna det dreier seg om, får det bedre, og at de er i en situasjon hvor de kan bidra med sine ressurser for å utvikle sine land.

Den aktuelle saken som gjelder barnearbeid på tobakksplantasjer, dreier seg om arbeidsforhold som er helt uverdige, og derfor er det viktig å sette søkelys på det. Det dreier seg om barn helt ned i femårsalderen som er engasjert på plantasjene, i stor grad fordi deres foreldre ikke får høy nok lønn på plantasjene hvor de arbeider. Det er klart at vi må forholde oss til dette fordi det på en måte er i strid med hele filosofien på utviklingsområdet.

Når det gjelder barnearbeid og andre forhold som vi som land ønsker å være med å endre på, er det klart at alle aktører har et ansvar, og det gjelder etter mitt skjønn også investorer. Det betyr at vi må engasjere oss i forhold til f.eks. tobakksindustrien og andre industrier hvor det viser seg at Norge også er med og investerer, for å få disse industriene til å endre praksis.

Nå er det slik at det i den senere tid også har vært oppe et annet spørsmål knyttet til norske plasseringer, nemlig landmineproduksjon. Dette er et spørsmål som Regjeringen selvfølgelig ser svært alvorlig på, og som vi nå arbeider med, og som vi i nærmeste fremtid vil komme tilbake med forslag til nye retningslinjer for.

Kristin Halvorsen (SV): Det arbeidet som den norske regjering gjør i forhold til å bekjempe og begrense barne-

arbeid, er veldig viktig, og jeg er helt enig med statsråden i at det er kvaliteten på ungenes oppvekst som kommer til å avgjøre kvaliteten på et samfunn framover. Derfor er det fint når statsråden innkaller både den ene og den andre bedriften på teppet for å høyne standarden på dette. Men vi kan ikke godkjenne en dobbeltmoral som er slik at når norske bedrifter benytter seg av barnearbeid, blir de innkalt på statsrådets teppe, mens når finansministeren ikke løfter en finger når det gjelder hvor norske oljemiilliarder skal plasseres, får han bare klapp på skulderen.

Når vil minister Sydnes innkalle finansministeren på teppet og med en meget streng reprimande pålegge ham ikke bare å trekke seg ut av landmineproduksjon, men også sette etiske standarder for plassering av norske penger som gjør at man spiller på lag med bistandsministeren når det gjelder kampen mot barnearbeid?

Statsråd Anne Kristin Sydnes: Jeg kan forsikre representanten Halvorsen om at også finansministeren er opptatt av etiske spørsmål, og at også finansministeren er opptatt av at vi skal være med på å bekjempe bl.a. barnearbeid.

I Regjeringen drøfter vi nå retningslinjer når det gjelder landminespørsmål, og også andre spørsmål om forhold der vi kan komme opp i situasjoner, f.eks. hvor vi er inne med investeringer, som skulle vise seg å være i strid med internasjonale konvensjoner som vi har sluttet oss til. Vi har også internasjonale konvensjoner på barnearbeidsområdet, og da særlig knyttet til de verste former for barnearbeid. Det er klart at dette også er et tema som jeg drøfter med f.eks. finansministeren, men som jeg tror alle norske politikere er opptatt av.

Nå er det slik at Stortinget ved to tidligere anledninger har diskutert muligheten for å etablere etiske retningslinjer for forvaltningen av Petroleumsfondet, og pr. i dag har vi de retningslinjene vi har. Det blir sikkert en tredje anledning til å komme tilbake til dette spørsmålet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF): Eg har eit spørsmål til miljøvernministeren.

Den radioaktive forureininga langs Norskekysten er seksdobla sidan 1996. I all hovudsak er årsaka til dette utslipp frå det britiske atomanlegget Sellafield. Sellafield-anlegget sine planar er at utslippa skal halda fram på dagens nivå fram til 2006. Dette er ikkje berre ein trussel mot marint liv og fauna og mot vitale næringsinteresser, det er gambling på høgt plan med både helse og det totale miljøet.

Eg har registrert at miljøvernministeren har uttrykt sterk uro over problemet, og at statsministeren vil fortelja sin britiske kollega at utslippa frå Sellafield er ei uvenleg handling.

Dette hastar, og det hastar veldig. På grunn av svært lang nedbrytingstid vil konsekvensane vera, dersom det radioaktive stoffet kjem inn i økosystemet vårt, at me har det praktisk talt evigvarande.

Mitt spørsmål er: Kva konkrete planar har Regjeringa for å møte denne dramatiske utfordringa, og vil Regjeringa leggja sterkt press på britiske styresmakter og internasjonale organ for å få stengt Sellafield-anlegget?

Statsråd Siri Bjerke: Jeg deler representantens bekymring over den økte radioaktive forurensningen av havområdene utenfor Norskekysten, og Regjeringen har derfor videreført det arbeidet som også tidligere regjeringer har drevet overfor britiske myndigheter, med protester mot at utslippene synes å skulle være høye helt fram til 2006, i hvert fall hvis forslaget fra det britiske miljødirektoratet blir vedtatt.

Det hører med til historien at den britiske regjeringen ennå ikke har tatt stilling til utslippsnivået i årene framover, og derfor har vi jo et håp om at den aktiviteten vi over lang tid har drevet, kan få betydning for den beslutningen som skal fattes av den britiske regjeringen. Vi har protestert tydelig fra norsk side. Jeg har personlig hatt møter med den britiske miljøvernministeren om dette. Vi har også sendt en stor faglig utredning til britiske miljømyndigheter, der vi særlig legger vekt på at det er langtidskonsekvensene av denne forurensningen som vi vet altfor lite om i forhold til skadevirkningene framover, og at den derfor burde opphøre.

Vi arbeider også på nordisk plan med dette. De nordiske miljøvernministrene har tatt det opp, også i samarbeid med flere land i Nordsjøområdet. I forhold til Oslo-Paris-konvensjonen har vi også foreslått at en burde stenge Sellafield-anlegget umiddelbart med sikte på å få andre og mer forsvarlige former for håndtering av radioaktivt avfall. Reprosessering er en ikke-bærekraftig metode for å håndtere slikt avfall, og en burde arbeide med teknologiske løsninger som sikrer lagring i de landene som absolutt skal drive med slik atomvirksomhet, som vi fra norsk side ikke syns noe særlig om.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF): Eg takkar for svaret.

Eg er glad for at ein er såpass offensiv, men spørsmålet er om dette er nok, for dette hastar. Det er lita trøst at plutonium har ei halveringstid på 24 000 år, mot technetium på 200 000 år, for 24 000 år er òg ganske lang tid. Me snakkar i alle høve om noko som er evigvarande i økosystemet vårt. Dette krev ei aktiv handling. «It's now or never», for å referera ein gammal slager, så mitt spørsmål er: Finst det eigentleg andre gode og realistiske løysingar på desarmering av denne miljøbomba enn stenging av Sellafield-anlegget, og vil Regjeringa sterkt og aktivt medverka til at dette skal skje?

Statsråd Siri Bjerke: Vi arbeider, som jeg sa i mitt hovedsvar, på flere områder, både med en kortsiktig politikk for å få britiske myndigheter til å redusere utslippene raskere og dernest for at dette anlegget kan bli erstattet av en annen form for lagring. Her samarbeider vi med andre land, men hittil har ikke Storbritannia og Frankrike, som er land med slik virksomhet, ønsket å gå inn på det. Vi må derfor fra norsk side og i samarbeid med andre land bruke de kreftene vi har – nå vil også statsmini-

steren ta dette opp med sin kollega Tony Blair – med sikte på å legge det nødvendige press på britiske myndigheter, slik at man på sikt kan medvirke til å endre forurensningssituasjonen i dette området.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Gunnar Kvassheim.

Gunnar Kvassheim (V): Venstre har gjentatte ganger oppfordret statsministeren til å ta denne saken opp med sin britiske kollega. Vi har ikke fått en positiv tilbakemelding på det før nå på lørdag, da vi gjentok dette kravet. Da lofte statsministeren at han ved en passende anledning før sommeren skulle ta dette opp. Det syns jeg er for defensivt. Det burde vært tatt opp som en egen sak ved en tidligere anledning.

Mitt spørsmål er: Når kan det påregnes at den britiske regjering tar en avgjørelse i dette spørsmålet, og kan miljøvernministeren forsikre meg om at statsministerens kontakt med Tony Blair kommer i forkant av Regjerings avgjørelse, og ikke som en mild protest i etterkant?

Statsråd Siri Bjerke: Det er ikke grunnlag for å mene at Regjeringen har en defensiv holdning i dette spørsmålet. Vi har brukt alle de muligheter vi har hatt, til å legge press på britiske myndigheter på dette området, og jeg er helt sikker på at det sterke engasjementet som er i hele Norge når det gjelder dette, fra kommuner, fra organisasjoner, fra Stortinget og fra andre miljøer, medfører et tydelig press og blir oppfattet som en klar holdning fra norsk side i dette arbeidet. Det skal vi videreføre, og statsministeren skal også ta dette opp med sin kollega på en måte som gjør at vi kan bidra med påvirkning. For øvrig har vi hele veien kontakt på faglig nivå, og jeg på mitt nivå med miljøvernministeren, som jeg treffer fra tid til annen, så det er fra norsk side ikke mangler på press mot Storbritannia.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål:

Carl I. Hagen (Frp): Jeg har et spørsmål til bistandsministeren basert på en rapport fra Verdensbanken med tittelen «Aid and Reform in Africa». Den har en rekke interessante funn som gir grunn til å stille spørsmål ved mye av den etablerte u-hjelpen som gis fra den vestlige verden. Rapporten ble utgitt den 27. mars i år, og den er omtalt i Vårt Land mandag den 2. april under tittelen «Bistand kan gjøre vondt verre».

Vårt Land skriver:

«En studie av bistandens effekter i ti afrikanske land viser at bistand kan virke stikk mot sin hensikt hvis den ukritisk pøses inn i land som ikke ønsker eller er i gang med sosiale og økonomiske reformer. I stedet for å fremme reformer, kan bistand i slike tilfeller støtte en elendig politikk og forsinke positive forandringer.»

Vil bistandsministeren sørge for at norsk u-hjelp ikke gis til land som ikke selv er villig til å igangsette nødvendige reformer i tilstrekkelig omfang? Og er bistandsministeren enig i at norsk u-hjelp til land som ikke for-

plikter seg til reformpolitikk, ofte kan virke mot sin hensikt, og at hjelpen ikke gagnar de fattige på lang sikt?

Statsråd Anne Kristin Sydnes: Verdensbanken har igjen lagt fram en interessant rapport. Jeg vil gjerne få lov til å si at det har skjedd mye med utviklingshjelpen gjennom de siste par tiårene. Vi vet i dag veldig mye mer om betingelsene for at bistand skal kunne virke. Det er mye større internasjonal enighet om målsettingen for utviklingshjelpen. Etter min vurdering betyr det også at vi i dag har et større ansvar rent moralsk for å yte mer bistand enn vi hadde tidligere, for vi vet nå hvordan vi skal kunne avhjelpe nød og lidelse rundt omkring i verden.

Når det gjelder forutsetningene for å få maksimal effekt ut av utviklingshjelpen, er det riktig at mulighetene er større i land med godt styresett, eller iallfall med politisk vilje til å utvikle sine land i riktig retning – demokratisk osv. med godt styresett på det økonomiske området. Det betyr ikke at vi ikke skal være til stede i land med store lidelser og nød som ikke har slike betingelser. Men det betyr at vi må vurdere hvordan vi skal være til stede også i noen slike land.

Verdensbanken har for øvrig gitt norsk utviklingshjelp gode karakterer når det gjelder effekten av våre bistandskroner og vår bistandsinnsats, og norsk bistand scorer betydelig høyere på effektivitetsvariablen enn gjennomsnittet for OECD-området. For øvrig er godt styresett en helt sentral del av vår utviklingshjelp, og veldig mye av vår bistand retter seg inn mot å støtte landene i deres arbeid for å sikre demokratisk utvikling og å trygge menneskerettighetene.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg synes ikke jeg fikk et tilfredsstillende svar på mine spørsmål, fordi, som det også står i Vårt Land:

«I stedet for å fremme reformer, kan bistand i slike tilfeller støtte en elendig politikk».

Ved å støtte et lands styresett som er elendig, der man ikke vil ha reformer, og som er diktatorisk, kan man altså holde diktatorene og den elendige styreformen i live videre, i stedet for at det vil kunne skje endringer. Så jeg vil gjenta spørsmålet: Vil bistandsministeren gå gjennom norsk bistandspolitikk og sørge for at den ikke går til land og regimer som ikke selv er villig til å sette i verk de nødvendige reformer? Og når bistandsministeren snakker om et moralsk ansvar, går jeg ut fra at hun er enig i at et moralsk ansvar i hvert fall tilsier at man ikke gir bistand dersom den virker stikk imot sin egentlige hensikt og forlenger en elendig situasjon for de fattige i landet. Så vil statsråden sørge for at det knyttes betingelser til den politikk som føres i mottakerlandene, bl.a. at man fører en markedsøkonomisk politikk, og at man insisterer på et demokratisk styresett og respekt for menneskerettighetene?

Statsråd Anne Kristin Sydnes: Jeg må få lov til å gjøre oppmerksom på at det knyttes en rekke betingelser til vår bistand, og at vi har en meget aktiv dialog med våre samarbeidspartnere i sør når det gjelder menneske-

rettighetsspørsmål, og når det gjelder spørsmål knyttet til godt styresett. Det har vi hatt lenge. Jeg som utviklingsminister, og vi som regjering, har selvsagt et ansvar for hele tiden å sørge for at vi får maksimal positiv effekt av bistanden. Derfor har vi kontinuerlige gjennomganger av hvordan vi kan gjøre bistanden enda mer effektiv og bedre, slik at den ikke komme i strid med andre målsettinger, f.eks. det at vi ønsker å være med på å bidra til en demokratisk utvikling og respekt for menneskerettighetene.

I fjor la vi i budsjettet fram et forslag – og det ble også vedtatt i Stortinget – om å kutte ut Zimbabwe som prioritert hovedsamarbeidsland. Det var et resultat av en slik gjennomgang.

Fremskrittspartiet ønsker å rasere norsk utviklingspolitikk. Det er ikke svaret på de utfordringene vi her står overfor.

Presidenten: Da går vi til siste hovedspørsmål.

Jan Petersen (H): Jeg har et spørsmål til miljøvernministeren.

Det er nå svært lang tid siden Rieber-Mohn-utvalgets innstilling ble fremlagt. Det er svært lang tid siden høringsfristen gikk ut. Allikevel har vi ikke fått noe resultat fra Regjeringen, slik at dette legger en død hånd over en del nødvendig næringsutvikling i distriktene. Det er f.eks. et distriktsopprør på gang i Finnmark, som delvis kunne fått sitt svar ved at man nå satte i gang og delte ut oppdrettskonsesjoner i utsatte områder her i landet. Mitt spørsmål er: Hvorfor har dette tatt så lang tid?

Statsråd Siri Bjerke: Dette var en sak vi tok tak i i fjor da vi startet opp i regjeringskontorene. Jeg la fram forslag til noen prinsipper for det videre arbeidet på dette området i den tilleggsmeldingen som ble lagt fram om rikets miljøtilstand og Regjeringens miljøvernpolitikk, som senere i fjor ble behandlet i Stortinget. Konklusjonen på den var at Regjeringen i løpet av 2001 skulle legge fram et forslag til oppfølging på dette området for Stortinget, og med sikte på det arbeider vi fortsatt, for det vil vi gjøre.

I mellomtiden arbeider vi både med en konkret styrking av mulighetene for vern av de ville laksestammene og for en miljøvennlig oppdrettsnæring. Så på dette området arbeider vi konkret i praksis, samtidig med at vi legger grunnlaget for forslag også når det gjelder oppfølging av de forslagene som representanten Petersen tar opp, og som vi altså vil komme tilbake til Stortinget med i løpet av året.

Jan Petersen (H): Det nytter jo ikke å ta tak i en sak hvis man blir sittende og holde på den, og det er det som er problemet her. Det er lagt en død hånd over nødvendig næringsutvikling, f.eks. i hele Øst-Finnmark.

Mitt spørsmål er om statsråden kunne tenke seg å frigjøre deler av området, hvor det åpenbart ikke er noen stor konflikt – f.eks. den nordre delen av Varangerfjorden – for oppdrett. Nå er det opprør i Finnmark. Det er en meget vanskelig situasjon, og det ville vært en stor

lettelse om statsråden nå kunne sagt at ja, her er et område hvor man kan sette i gang, og hvor man ikke behøver å vente på at departementet har tenkt seg ferdig.

Statsråd Siri Bjerke: Næringsutvikling i Finnmark er en svært viktig og prioritert sak. Og det vi nå driver med, å legge grunnlaget for vern av de ville laksestammene, samtidig som vi legger grunnlaget for en bærekraftig oppdrettsnæring, skal ikke forsinke det arbeidet.

Når det gjelder oppdrettsiden i Finnmark, er det ikke forslag i retning av næringsutvikling som ikke kommer fram, eller som forsinke av dette arbeidet. Tvert imot, vi ser dette som to sider av samme sak. Vi vil derfor komme med de enkelte forslagene når de er konkrete, både på oppdrettsiden, som er fiskeriministerens konkrete ansvar, og når det gjelder sammenhengen mellom de ville laksestammene, som for øvrig også er grunnlaget for store deler av oppdrettsnæringen, i hvert fall når det gjelder laks.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er nå omme.

S a k n r . 2

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om årsmelding fra styret for Pensjonsordningen for stortingsrepresentanter for budsjettåret 2000 (Innst. S. nr. 188 (2000-2001), jf. Dokument nr. 9 (2000-2001))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2557)

S a k n r . 3

Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Jan Simonsen, Torbjørn Andersen og Jørn L. Stang om å gjøre det straffbart å rømme fra fengsel eller ikke komme tilbake til en fengselsinstitusjon etter permisjon (Innst. S. nr. 184 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:45 (1999-2000))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2558)

S a k n r . 4

Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentant Carl I. Hagen om å be Regjeringen utrede og fremme forslag om lovhjemmel for å kunne reise tiltale og avsi straff overfor samtlige personer i en «gjeng», samt lovhjemmel rettet mot voldelig forfølgelse (Innst. S. nr. 186 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:47 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 40 minutter, og at taletiden blir fordelt med 5 minutter på hver gruppe.

I tillegg vil presidenten foreslå at en av de uavhengige representantene får en taletid på inntil 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt høve til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Finn Kristian Marthinsen (KrF)(ordfører for saken): Representanten Carl I. Hagen har gjennom Dokument nr. 8:47 foreslått at det innføres «en én for alle, alle for én»-bestemmelse i straffeloven og skjerpede straffebestemmelser for volds- og forfølgelsesopptreden.

I dokumentet henvises det til konkrete gjenger som gjennom de senere år har begått kriminelle handlinger, og som har utøvd grov vold. Komiteen er helt enig i at slik aktivitet er utillatelig og skal bekjempes på det sterkeste. Derfor viser komiteen i sin innstilling til vedtak fattet av Stortinget som har betydning for bekjempelse av gjengkriminalitet, og likedan til ulike tiltak fra Regjeringen som tar sikte på det samme. Komiteen peker også på tiltak som muligens allerede er iverksatt, men som vi ber om tilbakemelding på i forbindelse med statsbudsjettet. Det gjelder ikke minst prioritering av gjengmedlemmer i soningskø, slik at disse ikke kan begå nye kriminelle handlinger mellom dom og soning.

På et generelt grunnlag slutter komiteen seg til Hagens intensjon om løsninger og tiltak som kan gi god effekt, og som vil virke forebyggende på gjengdeltakelse og opptreden i gjenger. Tryggheten til befolkningen og politiet må være et viktig anliggende i denne sammenheng.

Men flertallet i komiteen, alle utenom Fremskrittspartiet, kan på ingen måte gi sin tilslutning til den bakgrunnsbeskrivelse og de løsningsforslag som representanten Hagen presenterer. Å skjære alle i et miljø over én kam når det gjelder kravet til bevis, skyld, ansvar og straffeutmåling vil være et brudd med anerkjente rettsikkerhetsprinsipper. Det vil åpne for vilkårlighet og se bort fra kravet om subjektiv skyld. Dette har justisministeren i brev til komiteen av 1. mars i år på en oversiktlig og grei måte vist både når det gjelder de prinsipielle sidene, og når det gjelder den praktiske anvendelsen.

Komiteens flertall er også forundret over at forslagsstilleren synes totalt å se bort fra det som pr. i dag faktisk er gjeldende norsk rett på området. Hvorvidt det skyldes kunnskapsmangel eller bevisst utelatelse, har ikke komiteens flertall gjort seg refleksjoner om. Men vi finner det høyst påkrevd å understreke at hovedregelen i dag er at medvirkning til straffbare handlinger kan straffes. Det må imidlertid bevises at vedkommende har medvirket til den straffbare handlingen, enten fysisk eller psykisk.

Forhold som knyttes til de fleste alvorlige forbrytelser, har medvirkning nevnt direkte i straffebudet. Og selv der hvor dette ikke er direkte nevnt, er ordlyden ofte så vidtfnvendende at den også omfatter handlinger som har preg av medvirkning. De samme strafferammer kommer da til anvendelse overfor medvirkere, som for hovedmenn.

Dessuten inneholder straffeloven § 232 en regel om særdeles skjerpende omstendigheter i forhold til straffe-

utmålingen. Jeg siterer, men utelater noen mellomliggende ledd:

«Ved avgjørelsen av om andre særdeles skjerpende omstendigheter foreligger, skal det særlig legges vekt på om overtredelsen ... er begått av flere i fellesskap.»

Representanten Hagen viser til at oppklaringsproblemet med hensyn til å bevise hvem som gjorde og hvem som ikke gjorde hva, gir gjengene en fordel. Denne fordelanbefaler han fjernet ved prinsippet om én for alle, alle for én.

Komiteens flertall er enig i at det kan være vanskelig i enkelte saker å påvise hvem som deltok fysisk eller psykisk i den voldskriminalitet som ble utøvd. Men vi er ikke villig til å fire en millimeter på prinsippet om rettsikkerhet for den uskyldige. Å åpne for generaliseringer vil lett resultere i utglidninger på andre områder. Det er slett ikke i overensstemmelse med norsk og internasjonalt lovverk å følge prinsippet om at det er bedre å straffe for mange enn for få. Det er heller ikke ønskelig å bevege seg i den retningen. Et slikt samfunn åpner for vilkårlighet og urettferdighet. Men det er riktig og nødvendig å sette politi og etterforskere i best mulig stand til å gjøre jobben enda bedre, til beste for egen og andre lovlidige borgeres sikkerhet.

Når det gjelder forslagens del II, har statsråden i nevnte brev gjort rede for at det vil bli gjort vurderinger av

- bedre lovregler mot etnisk diskriminering
- om det bør foretas lovendringer for lettere å ramme rasistiske ytringer
- om politiet bør kunne bruke metoder for å forebygge straffbare handlinger som i dag bare kan brukes under etterforskning, når det er skjellig grunn til mistanke om at noen har begått en straffbar handling.

Komiteen bifaller således ikke forslagene i Dokument nr. 8:47.

Kristin Krohn Devold (H) (komiteens leder): Fremskrittspartiets forslag i forbindelse med gjengkriminalitet gav justiskomiteen en god anledning til å ta en bred gjennomgang av alle de problemstillingene som er knyttet til gjengkriminalitet. Vi hadde høring med justisministeren, politimesteren i Oslo, politidirektøren, riksadvokaten, overvåkingssjefen, fengselsdirektøren mv. Grunnen til det er at det er en rekke tiltak som berører gjengkriminalitet, og som faktisk er vedtatt gjennomført den siste fireårsperioden.

Når selve forslaget fra Fremskrittspartiet avvises, er det bl.a. fordi samtlige høringsinstanser som er nevnt, gikk imot forslaget av den enkle grunn at medvirkning straffes allerede i dag. Riksadvokaten trakk fram eksempel på at medvirkning i enkelte tilfeller faktisk gir strengere straff enn straffen til den som har utøvd selve handlingen. Det er betryggende.

Det vi ikke kan slakke av på, er beviskravet. Det må bevises at en faktisk har vært til stede og medvirket til en kriminell handling. Det er det enighet om.

Den nevnte gjennomgangen viste at det er særlig fire tiltak som er viktig når det gjelder gjengkriminalitet:

For det første må vi organisere oss annerledes. Det gjør vi nå ved å gå gjennom politidistrikter, domstols-

distrikter, opprette politidirektørembete, lage en egen enhet mot organisert kriminalitet, ROK, og foreta en ny organisering av POT.

Det andre som må gjøres, er et betydelig lovendringsarbeid. Det har vi også gjort. I denne perioden har vi fått lov om anonyme vitner, vi har fått lov om inndragning, vi har fått nye visitasjonsregler, vi har fått nye politimetoder osv. Riksadvokaten understreker at nå er det det å ta i bruk det nye lovverket mot gjengaktører som er viktig.

Som punkt 3 må vi forbedre alle de prosessene som foregår fra en kriminell handling er begått, til man sitter inne til soning. Vi må få ned soningskøene, og vi må få opp tempoet i domstolene og i politiet. Det er også prosesser som er iverksatt. Vi har fått hurtigdomstol i Oslo. Og vi måler nå resultatene i alle disse tre leddene mye tøffere enn det har vært gjort noen gang tidligere. Grunnen til det er at konsekvensen av ikke å reagere tidlig mot et gjengmedlem som har gjort noe galt – at man kan se vedkommende gå ute på gaten dagen etterpå, og at man må vente i månedsvis, for ikke å si år, før han får en reaksjon – virker direkte rekrutterende for gjengene. Derfor er dette tredje tiltaket med prosesser som må forbedres, uhyre viktig.

Det fjerde riksadvokaten pekte på, var penger. Der er det politisk uenighet. Høyre og Fremskrittspartiet har ønsket å bevilge mer til systemet enn det flertallet har gjort. Men det er en debatt vi får ta til høsten.

Det ble nevnt i høringsrunden noen få tiltak som gjenstår. Blant annet må vi se på muligheten til bedre adgang til visitasjon av bil. Vi må se på en bedre mulighet til å etterforske gjengkriminalitet på Internett, bl.a. når det gjelder sporing. Vi avventer forskrifter knyttet til anonyme vitner. Og påtalemakten må for all del bli flinkere til å be om skjerpede straffer når tiltalte nekter å forklare seg. Det er et hovedproblem når det gjelder organisert kriminalitet.

I tillegg venter justiskomiteen på en sak som er varslet fra Regjeringen knyttet til straffereaksjoner for unge. Vi vet at mange av de yngste gjengmedlemmene er under den kriminelle lavalder, og det å få relevante straffereaksjoner for denne gruppen er uhyre viktig for å stanse nyrekrutteringen. Der er det et utredningsarbeid på gang i departementet, og vi imøteser at saken kommer til slutt.

Den oppsummeringen jeg har forsøkt å foreta, er ment å gi et lite håp om at gjengkriminaliteten faktisk kan bekjempes mye tøffere fremover enn det vi har sett hittil. Oslo-politiet har endret sine rutiner og gitt ordre til de ansatte om å gripe inn mye tidligere og bruke varetekt overfor disse medlemmene, og fengselsdirektøren har lovet at gjengmedlemmer skal få førsteprioritet i soningskøer. Med dette håper jeg at vi kan gå situasjonen og tidene lysere i møte når det gjelder tøffere tiltak mot gjengkriminelle.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg er først og fremst glad for at komiteen slutter seg til intensjonene i dette forslag, nemlig å styrke kampen mot gjengkriminalitet og gjengers utillatelige og uakseptable atferd, og at man har satt søke-lyset på denne problematikken og gått gjennom den, slik

som justisministeren i sitt svar viser at hun har, og forelagt det for andre instanser.

Som det står i justisministerens svar, ble tilsvarende forslag i oktober 1996 fremsatt i Danmark av Demokratisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti, og også støttet av Fremskridtspartiet. Jeg konstaterer da at Det Konservative Folkeparti i Danmark er mer opptatt av å bekjempe gjengkriminalitet enn Høyre i Norge, og at det også andre steder tas opp tilsvarende tanker.

På en måte må forslagene I og II ses i sammenheng. Det har ikke justisministeren maktet å oppfatte. Det synes jeg er litt rart. Når det gjelder forslaget del II, om at Regjeringen skulle «utrede og fremme bedre lovhjæmmel for å reise tiltale og avsi straff for voldshandlinger, trussel om voldshandlinger og sterkt nedsettende tilrop i samband med dette og fysisk forfølgelse», står det at det «er ikke konkretisert». Vel, det var den prosessen som bl.a. foregikk i Beheim Karlsen-saken, og som vi har jevnlig rapportert om, at gjenger overfor folk på T-banen, på gatehjørner, på kjøpesentre eller utenfor driver med tilrop, plaging, mobbing, trusler og delvis løper etter for liksom å ta noen andre. Det er først hvis det begås en meget alvorlig voldshandling, at dette blir en politisak. Hvis alvorlig mobbing, plaging, roping og trusler fra en gjeng i seg selv var straffbart, og hvis gjengen kollektivt var ansvarlig for det, tror jeg at man ville fått redusert virkningen av gjengopptreden betydelig. Det er sikkert flere som har opplevd dette – jeg har i hvert fall fått en god del telefoner fra folk som på bussholdeplasser, utenfor kjøpesentre og, som sagt, på T-banestasjoner og på selve T-banen er blitt plaget, slik at de er engstelige og redde for dytting og tilrop. Det er i seg selv liksom ikke noe å bry seg med, synes de fleste, for man kan jo aldri vite hvem som har ropt, hvem som har gjort det, hvem som har fremsatt trusselen. Hvis det da hadde vært en mulighet til å gjøre dem kollektivt ansvarlig, er jeg overbevist om at dette hadde virket forebyggende. Det er det viktigste. Det er jo det viktigste ved denne type straffebestemmelser som vi har hatt, at de skal virke forebyggende. Det at man faktisk kan bli straffet for noe en gjeng gjør når man er med i gjengen, uten selv å ha gjort noe, vil plutselig medføre at istedenfor at en gjengdeltakelse og gjengopptreden vil være en beskyttelsesfaktor for den enkelte – for man vet at det kanskje er vanskelig å finne ut hvem som gjorde noe galt, så da er det trygt når man opptrer i en gjeng, den kriminelle har trygghet i en gjeng – vil det, hvis man snur dette rundt, som vi foreslår, være utrygt å delta i en gjeng. Dette gjelder gjenger generelt, også f.eks. MC-gjenger, som det hevdes fra politiets side begår kriminalitet. Da vil man vite at når man melder seg inn og blir med i en gjeng, kan man risikere noe negativt også, og ikke bare få beskyttelsen gjennom gjengdeltakelsen. Det er hovedfundamentet i tanken bak vårt forslag. Jeg tror at hvis man spurte vanlige politifolk som er ute på gata, ville mange av dem gjerne ønske seg en hjemmel og vite at de kunne gjøre noe med gjenger, istedenfor at gjengene av og til ler politifolk opp i ansiktet og sier: Dere har ikke noe dere skulle ha sagt, for vi er beskyttet gjennom at dere ikke vet hvem som har gjort det.

Når det gjelder dette med «medvirkning», må det først og fremst være en alvorlig kriminell handling. Men vi synes altså at når gjenger oppfører meget sterkt plagsomt og truende overfor folk, skal det i seg selv være noe som vi ikke skal akseptere. Jeg føler at flertallet der går langt i nettopp å akseptere dette.

Vi har også andre saker i den senere tid, som jeg ikke har med meg referatene fra, som går i samme retning, at det å delta i en gjeng virker beskyttende. Når f.eks. flere sier at man skal gå til mer varetektsfengsling, og man skal gjøre slik og slik, glemmer man helt at da må man endre lovgivningen, slik at det blir lettere å få varetektsfengsling, enda lettere enn det komiteens flertall tidligere har lagt opp til, for det er jo domstolene flertallet i komiteen ikke ønsker å gi noen klare instruksjoner, i forhold til straffebestemmelsene og i forhold til pålegg. Så jeg tillater meg på vegne av Fremskrittspartiet å ta opp forslagene nr. 1 og 2 i innstillingen.

Presidenten: Carl I. Hagen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Tor Nymo (Sp): Det er ingen politisk uenighet om at gjengkriminaliteten er et stadig større og økende problem. Det har også de politiske partier på Stortinget tatt inn over seg, og det er vedtatt flere tiltak mot gjengkriminalitet de siste årene som man ennå ikke har fått full effekt av. Det er nok å nevne nye etterforskningsmetoder som har gitt politiet bedre verktøy for å bekjempe denne type kriminalitet. Videre har vi vedtatt bedre vitnebeskyttelse, økte strafferammer, utvidet bruk av varetekt og ikke minst betydelig omorganisering av politi- og lensmannsetaten. Handlingsplan mot barne- og ungdomskriminalitet og handlingsplanen «Trygghet i sentrum» er også tiltak som bidrar til å bekjempe gjengkriminalitet. Kriminalomsorgen bør også etter komiteens mening prioritere gjengmedlemmer i soningskø, slik at de ikke kan begå ny kriminalitet mellom dom og soning. Vi har også bedt Regjeringen vurdere å øke strafferammen for å bære kniv på offentlig sted.

I sum er dette forslag til tiltak og løsninger som kan gi en god effekt og virke preventivt på deltakelse i gjenger og gjengopptreden, samtidig som tryggheten til befolkningen og politiet må ivaretas på en best mulig måte.

Flertallet i komiteen er uenig i den bakgrunnsbeskrivelse og de forslag til løsninger som Dokument nr. 8:47 inneholder. I brev fra justisministeren påpekes det at begrunnelsen i Dokument nr. 8-forslaget etterlater et feilaktig inntrykk av det som i dag faktisk er gjeldende norsk rett. Hovedregelen er at medvirkning til straffbare handlinger kan straffes.

Det er også grunn til å merke seg at justisministerens utkast til brev til komiteen angående forslaget har vært forelagt riksadvokaten, politidirektøren, politimesteren i Oslo og overvåkingssjefen for uttalelse. Samtlige går imot forslaget i Dokument nr. 8:47 for 2000-2001.

Med de tiltakene som er listet opp i innstillingen, er det liten tvil om at gjengkriminalitet vil bli møtt med langt tøffere reaksjoner enn tidligere.

Statsråd Hanne Harlem: Det var representanten Hagens innlegg som gjorde at mitt behov for å ta ordet oppstod. For i innlegget gav han det inntrykk at det i dag ikke er straffbart for personer som inngår i gjenger, å true, komme med tilrop, begå voldelige handlinger osv. Og det er jo det forslaget del II egentlig går på. Det er på en måte et forslag om å gjøre en handling straffbar som i dag allerede er straffbar. Det er selvfølgelig straffbart med voldelige handlinger og trusler fra en gjeng mot enkeltpersoner. Så er spørsmålet – når man da skal straffe folk for trusler eller voldelige anslag – om det er den enkelte selv som har gjort det, eller om man har medvirket til det.

Norge har i dag et strengt medvirkningsansvar, og det er ingen tvil om at dersom en gjeng samlet går på eller plager eller truer folk som går på gaten, vil mange av dem kunne straffes for det. Men så er det et tillegsspørsmål – og der kan det godt hende at Fremskrittspartiet er uenig med flertallet i denne sal – og det er: Skal man straffe folk for egne handlinger, eller skal man også straffe folk for andres handlinger? Og det grunnleggende rettsprinsipp er at man straffes for egne handlinger, herunder egne handlinger ved å medvirke til at andre begår en straffbar handling. Men vi skal ikke forlate det rettsprinsipp at man straffes for egne handlinger, ikke for andres handlinger. Det er det som er et av hovedargumentene mot et kollektivt straffeansvar. Men det må ikke misforstås dit hen at en gjeng som opptreer voldelig og truende, ikke kan straffes i dag, eller at enkeltpersonene i den gjengen ikke kan straffes i dag. Det kan de selvfølgelig. Det er også grunnen til at mitt svar til komiteen er formet på den måten, og det vil jeg tro også er grunnen til at flertallet i komiteen avviser forslaget.

Jeg synes den informasjonen som gis til samfunnet ved den unyanserte fremstilling som representanten Hagen og Fremskrittspartiet gir, både i forslaget og for så vidt i innlegget her i salen, er uheldig, fordi det er med på å skape frykt for noe det ikke er grunnlag for å ha frykt for, og det gjør ikke minst at folk som – for å si det slik – er medlemmer av gjenger, kanskje tror at de er mer beskyttet enn de er. For de er ikke beskyttet av straffeloven hvis de bidrar og medvirker til og er sammen om å true og være voldelige overfor folk i sin nærhet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 2558)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Det skal da voteses i sakene på dagens kart.

I sak nr. 1 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 9 (2000-2001) – Årsmelding fra styret for Pensjonsordningen for stortingsrepresentanter for budsjettåret 2000 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:45 (1999-2000) – forslag fra stortingsrepresentantene Jan Simonsen, Torbjørn Andersen og Jørn L. Stang om å gjøre det straffbart å rømme fra fengsel eller ikke komme tilbake til en fengselsinstitusjon etter permisjon – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten har Carl I. Hagen satt fram to forslag på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag om lovhjemmel for å kunne reise tiltale og avsi straff overfor samtlige personer i en «gjeng» som begår en straffbar handling selv om den ene eventuelle gjerningsperson ikke kan identifiseres.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme bedre lovhjemmel for å reise tiltale og avsi straff for voldshandlinger, trussel om voldshandlinger og sterkt nedsettende tilrop i samband med dette og fysisk forfølgelse.»

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:47 (2000-2001) – forslag fra stortingsrepresentant Carl I. Hagen om å be Regjeringen utrede og fremme forslag om lovhjemmel for å kunne reise tiltale og avsi straff overfor samtlige personer i en «gjeng», samt lovhjemmel rettet mot voldelig forfølgelse – bifalles ikke.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet stemte 86 representanter for innstillingen og 19 representanter for forslagene.

(Voteringsutskrift kl. 11.40.48)

Grethe Fossli (A) (fra salen): Jeg stemte feil.

Presidenten: Representanten skulle stemt for innstillingen? –

Da er innstillingen vedtatt med 87 mot 18 stemmer.

S a k n r . 5*Referat*

1. (216) Pensjonar frå statskassa (St.prp. nr. 62 (2000-2001))

Enst.: Sendes familie-, kultur- og administrasjonskomiteen.

2. (217) Samtykke til godkjenning av avgjerd i EØS-komiteen nr. 17/2001 av 28. februar 2001 om innlemming av direktiv om rettsleg vern av tilgangskontrollerte og tilgangskontrollerande tenester i EØS-avtala (St.prp. nr. 61 (2000-2001))

Enst.: Sendes justiskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenrikskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.

3. (218) Endringar på statsbudsjettet for 2001 under kap. 410 Herads- og byrettane og under kap. 440 Politi- og lensmannsetaten (St.prp. nr. 66 (2000-2001))

Enst.: Sendes justiskomiteen.

4. (219) Evaluering av faget Kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering (St.meld. nr. 32 (2000-2001))

Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.

5. (220) Kommune, fylke, stat – en bedre oppgavefordeling (St.meld. nr. 31 (2000-2001))

Enst.: Sendes kommunalkomiteen.

6. (221) Samtykke til deltaking i ei avgjerd i EØS-komiteen om endring av protokoll 31 i EØS-avtala om deltaking for EFTA/EØS-statane i fellesskapsprogrammet for å fremje europeisk digitalt innhald i globale nett (eContent) (St.prp. nr. 64 (2000-2001))

Enst.: Sendes næringskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenrikskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.

7. (222) Endringer i statsbudsjettet for 2001 som følge av fastlegereformen (St.prp. nr. 65 (2000-2001))

Enst.: Sendes sosialkomiteen.

8. (223) Samtykke til inngåelse av en avtale av 2. juni 2000 mellom Norge og Hong Kong SAR om regelbundet lufttrafikk (St.prp. nr. 63 (2000-2001))

Enst.: Sendes utenrikskomiteen.

Møtet hevet kl. 11.40.